

PITANJA I ODGOVORI

SLABIJE IMOVNO STANJE?

U vijestima slušamo i čitamo kako će se prigodom blagdana (kojih? – ne navodi se ime blagdana) podijeliti *obiteljima slabijeg imovnog stanja* raznovrsna prigodna pomoć u raznim potrepštinama. Dijele ju biskupijski i župni Caritas te neke državne institucije. I to je lijepo i pohvalno da se nadari onoga komu je to potrebno, i ne samo o velikim blagdanima. Sporno je kako je sročena obavijest o takvim akcijama. Ne znam zašto se izbjegava upotrijebiti prikladan pridjev kao atribut uz imenicu blagdani. Nisu to bilo kakvi blagdani, nego *božićni blagdani* i neradni dani pa im se vesele i vjernici i nevjernici, svaki iz svojih razloga.

Govori se i piše se da će prigodne darove i pomoć dobiti *obitelji slabijeg imovnog stanja*. U toj se administrativno složenoj formulaciji kriju čak dva problema.

Prvi problem – *slabije imovno stanje* stoji umjesto jednostavnog izraza *siromašan*. Biti siromašan nije sramota, a ni grijeh. Pomoć je potrebna siromašnima kojih je uvijek bilo na svijetu već stotinama godina i kojih će uvijek biti. I tu činjenicu – da je netko siromašan – ne treba skrivati iza nekih celofanskih administrativnih izraza kao što je npr. *slabije imovno stanje*. Moglo bi se reći ublaženo, a

točno – da nitko ne bude možebitno pogođen istinom – *obitelji lošijeg imovnog stanja*.

Drugi je problem što je uz imovno stanje upotrijebljen pridjev *slab* koji u svojem temeljnom značenju stoji u oprjeci s pridjevom *jak* i pripada hrvatskom standardnom jeziku. Nalazimo ga u nizu potvrda iz različitih stilskih registara pa i u biranom biblijskom izričaju (*Jer kad sam slab, onda sam jak /Pavlova Korinćanima 2, 12/*). U vezi s imenicom *stanje* – *slab* nema oprjeku *jak*, nego znači *loš*. U hrvatskom standardnom jeziku u stilski neobilježenoj uporabi ne će se *slab* vezati uz imenice kao npr. ocjena (*slaba ocjena*). Ne će se reći da je tko dobio *dvije slabe ocjene*, a ne znam bi li tko u stilski neobilježenu izričaju govorio da je dobio *jaku ocjenu*. Ocjene su dobre ili loše. Bolje ili lošije.

Kad se govori o *imovnom stanju*, i ono je ili *dobro* ili *loše*. Najbolje i najkraće, a točno, bilo bi govoriti o *siromašnima* kojima je prigodom božićnih blagdana, i ne samo tada, podijeljena pomoć. Ne izbjegavajmo bez razloga nazivati stvari pravim imenom. Celofanski izrazi poput *slabije imovno stanje* ili *lošije imovno stanje* ne će umanjiti ono što se iza njih skriva, a to je siromaštvo.

Marija Znika

OSVRTI

O 20. OBLJETNICI ŠKOLE HRVATSKOGA JEZIKA ZA STRANCE LIN-CRO: LINGUA CROATICA U ZADRU

U kolovozu 2018. zbio se u Zadru neobičan događaj za hrvatski jezik i kulturu: svečano je obilježena 20.

obljetnica škole hrvatskoga jezika za strance i potomke naših iseljenika LIN-CRO: lingua croatica koju su prije 20 godina osnovali prof. dr. Mile Mamić i njegova supruga Ana.

Dana 17. kolovoza 2018. završen je ljetni tečaj hrvatskoga jezika. Na tečaju je sudjelovalo 20 studenata iz nekoliko država. Radi njih je organizirana jubilarna proslava, na

koju su bili pozvani i njihovi bližnji s kojima su tada bili u Zadru (otac, majka, suprug, supruga, prijatelji). Oni i lektori bili su u središtu zbivanja. Na svečanosti je bilo stotinjak uzvanika. Program je vodila lektorica Maja Šatalić. Nakon Lijepe naše, prof. Mamić održao je kratki jubilarni govor, a zatim su podijeljene diplome i zahvalnice. Kulturno-zabavni program bio je vrlo raznolik. U njemu je sudjelovao KUD „Sveti Nikola Tavelić“ iz Lišana, otkud su prof. Mamić i njegova žena, nekoliko pjevača i svirača iz Župe Kraljice Mira na Stanovima, zatim braća Bralić (Zvonko i Marin), koji su mlađega brata Tomislava (sada slavnog) učili „pivati“. Gost večeri bio je i Drago Krpina, koji je uz gitarsku pratnju Domagoja Vulića pročitao dvije svoje pjesme. Polaznici tečaja imali su tekstove svih općepoznatih pjesama (domoljubnih, duhovnih i drugih). Na kraju su se ohrabрили i sami pjevati na hrvatskom. Bila je to prava gozba lijepe hrvatske riječi, pjevane, svirane, svečano čitane. Stranci su to doživjeli kao veliku, raspjevanu, skladnu hrvatsku obitelj i tu večer bili njezini dragi gosti i sudionici u svemu. Svečana večera, uz zabavu i pjesmu, trajala je dugo u noć.

Istaknuti naš jezikoslovac Mile Mamić dosjetio se da bi bilo dobro i potrebno osnovati školu hrvatskoga jezika za strance i potomke naših iseljenika. Bio je nekoliko godina lektor hrvatskoga jezika i gostujući profesor na stranim sveučilištima, djelatnik u Institutu za hrvatski jezik, profesor suvremenoga hrvatskog jezika na Kroatistici u Zadru, suurednik i suradnik časopisa Jezik, član Odbora za zakonodavstvo u Saboru Republike Hrvatske, jezični savjetnik. To bogato iskustvo želio je „preliti“ u školu hrvatskoga jezika. Ideju o osnivanju škole zdušno je prihvatila i njegova supruga, koja je bila ravnateljica i duša škole. Ideja o osnivanju škole začela se u travnju 1999., a u srpnju je već počeo prvi trotjedni međunarodni tečaj

hrvatskoga jezika. Na tom je tečaju bilo osam sudionika. Osnivači su dali dvije stipendije. Jedna je studentica svoju stipendiju podijelila s kolegicom koja je bila siromašnija.

Kako je to bila jedna od rijetkih škola hrvatskoga jezika, uživala je veliku potporu Hrvatske matice iseljenika i bila je medijski vrlo zanimljiva, o čemu postoje mnogi novinski članci, videozapisi i audiozapisi.

Škola je svoju ponudu prilagođivala potrebama zainteresiranih. Bilo je raznovrsnih tečajeva: dvomjesečnih, trotjednih, dvotjednih, pa i jednotjednih. Ubrzo se pokazala potreba i za pojedinačnim (individualnim) tečajevima, koji su bili mogući tijekom cijele godine.

Broj polaznika kretao se od osam do 30. Bilo je sudionika sa svih kontinenata. Viza i jamstveno pismo otežavalo je mnogima sudjelovanje na tečaju, ali je bilo nekoliko studenata i iz Afrike i Azije. Uvijek je otprilike među sudionicima tečaja bila jedna četvrtina osoba hrvatskih korijena.

Što se tiče dobi sudionika, ona je varirala od 12 do 72 godine. Donja je granica 16 godina, ali je iznimno bilo i mlađih. Jedna 12-godišnja Korejka bila je s mamom najbolja u svojoj skupini.

Motivi su učenja hrvatskoga jezika raznoliki. Često su poslovni, ali sudionici su hrvatski učili i zbog ljubavi, zbog hrvatskih korijena, pa i iz zabave. Bilo je dirljivo kad ljudi u starijoj dobi dođu učiti jezik svoga „dida“, svoje bake. Među polaznicima je bilo diplomata, novinara, bankara, liječnika, učitelja, svećenika, časnih sestara, studenata, učenika itd.

Budući da je prof. Mamić dobro poznavao mlade kroatiste, jer su kod njega slušali mnoge kolegije, polagali ispite, pa i stručni ispit, mogao je odabrati najbolje lektore. U školi LIN-CRO radi ili je radilo 12 mlađih profesora hrvatskoga jezika. Rad u školi lektorima je proširio vidike, spoznaje o vlasti-

tom jeziku i potakao ih na znanstveni rad. Nekoliko je lektora doktoriralo i zaposlilo se na Sveučilištu u Zadru. Rad u školi LIN-CRO bio im je poticaj za napredak u struci.

Godine 2006. prof. Mamić je dobio Državnu nagradu za znanost, tj. za popularizaciju i promidžbu znanosti, konkretno hrvatskoga jezika. I vođenje škole LIN-CRO, uz ostalo, bio je razlog nagrade.

Od godine 2007. škola LIN-CRO održava poseban šestotjedni tečaj hrvatskoga jezika, književnosti i kulture za studente iz SAD-a. Taj je program potaknuo i koordinira ga prof. dr. Stephan Dickey sa Sveučilišta u Kansasu. U novije vrijeme u taj se program mogu uključiti i studenti iz drugih država.

Moglo bi se reći da je zlatno doba škole LIN-CRO bilo nekoliko godina prije pristupanja Hrvatske Europskoj Uniji. Tada je na neki način hrvatski jezik bio povlašten u institucijama Europske Unije. Mnogi su se prevoditelji i tumači htjeli osposobiti i za hrvatski jezik. Dobivali su za to poticaj svoje ustanove. Nekad su se u školi LIN-CRO održavali posebni tečajevi samo za prevoditelje i tumače. Nakon pristupanja Uniji, zanimanje za učenje je splasnulo jer je hrvatski jezik postao ravnopravan, ali nije više povlašten. Ipak, neki uporno dolaze i dalje uče.

Što se tiče upornosti i uspješnosti učenja hrvatskoga jezika, imamo vrlo zanimljivih priča. Jedan je mladi Talijan kao maloljetnik počeo učiti hrvatski jezik u školi LIN-CRO. Otac, odvjetnik, doveo ga je dva puta. Kasnije je nastavio sam. Inače je poliglot. Izvrsno je naučio. Postao je odvjetnik. Zna

dobro i hrvatski pravni jezik. Zanimljivo je, među najboljima ima još Talijana, zatim Japanaca, Nijemaca, Francuza, Austrijanaca, Švicaraca, Amerikanaca. Jedna je Japanka učila po 10 sati dnevno jer joj je trebalo za upis na umjetničku akademiju. Rekorderka je ipak jedna Austrijanka: učila je jedan cijeli tjedan po 12 sati dnevno s nekoliko lektora. Preživjela je i kaže da je naučila više nego za pola godine u Zagrebu. Neki bivši polaznici već šalju svoju djecu da uče hrvatski.

Valja reći i to da škola LIN-CRO osim učenja organizira kraće i cjelodnevne izlete kako bi sudionici tečaja upoznali prirodne i kulturne znamenitosti Zadra i okolice. Tu su najčešće obilazak grada Zadra pod stručnim vodstvom, Morske orgulje, Pozdrav Suncu, Zlato i srebro Zadra, Muzej antičkog stakla, izlet u Nin, Knin, Karin, Biograd, Bribir, Skradin, zatim u nacionalne parkove i parkove prirode (Kornati, Telašćica, Plitvička jezera, Paklenica, Krka, Visovac, kanjon Zrmanje, Vransko jezero itd.).

Polaznicima je tečaja uvijek otvorena vrlo bogata knjižnica i imaju na raspolaganju internet i razna audiopomagala i video-pomagala.

Veliki ljetni tečajevi održavaju se u vrlo lijepoj Poljoprivrednoj, prehrambenoj i veterinarskoj školi Stanka Ožanića, zahvaljujući prijašnjem ravnatelju prof. Ivanu Paštaru i sadašnjoj ravnateljici prof. Jeleni Gulan.

Uz čestitku voditeljima za 20. obljetnicu možemo školi LIN-CRO poželjeti uspješan daljnji rad na dobrobit hrvatskoga jezika i kulture.

Edita Medić